

Bruxelles, 15. prosinca 2021.
(OR. en)

14964/21

COEST 327

NAPOMENA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Delegacije
Predmet:	Zajednička izjava sa sastanka na vrhu Istočnog partnerstva (Bruxelles, 15. prosinca 2021.)

Za delegacije se u prilogu nalazi Zajednička izjava sa šestog sastanka na vrhu Istočnog partnerstva o kojoj su 15. prosinca 2021. sudionici sastanka na vrhu u Bruxellesu postigli dogovor.

Zajednička izjava sa sastanka na vrhu Istočnog partnerstva

„Oporavak, otpornost i reforme”

Bruxelles, 15. prosinca 2021.

Šefovi država ili vlada Republike Armenije, Republike Azerbajdžana, Gruzije, Republike Moldove i Ukrajine, predstavnici Europske unije i šefovi država ili vlada njezinih država članica sastali su se u Bruxellesu 15. prosinca 2021. Sastanku na vrhu također su doprinijeli predsjednik Europskog parlamenta te predstavnici Odbora regija, Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora, Europske investicijske banke, Europske banke za obnovu i razvoj, Konferencije lokalnih i regionalnih vlasti za Istočno partnerstvo te Parlamentarne skupštine Euronest.

1. Okupili smo se kako bismo potvrdili našu snažnu predanost strateškom, ambicioznom i na budućnost usmjerenom Istočnom partnerstvu koje se i dalje čvrsto temelji na zajedničkim temeljnim vrijednostima, uzajamnim interesima te zajedničkoj odgovornosti, nadležnostima, uključivosti, diferencijaciji i uzajamnom preuzimanju odgovornosti. Naše partnerstvo, kao specifična dimenzija europske politike susjedstva, omogućuje zbližavanje Europske unije i njezinih istočnih europskih partnera. Njime se u korist svih naših građana nastoje potaknuti stabilnost, blagostanje i uzajamna suradnja, unaprijediti naša predanost nužnim reformama, te iznaći rješenja za globalne i regionalne izazove s kojima se suočavamo.

VRIJEDNOSTI

2. Obvezani smo zajedničkom odlučnošću da dodatno ojačamo demokraciju i vladavinu prava u našim društvima. Zaštita ljudskih prava i temeljnih sloboda, uključujući prava pripadnika manjina, poticanje uključivih društava, promicanje rodne ravnopravnosti, kao i potpuno poštovanje načela i normi međunarodnog prava i dalje su okosnice našeg partnerstva i osnova našeg zajedničkog rada u svim prioritetnim područjima. Europska unija i dalje predano podržava teritorijalnu cjelovitost svih istočnih partnera u okviru njihovih međunarodno priznatih granica, te njihovu neovisnost i suverenost, uz poštovanje svrha i načela sadržanih u Povelji UN-a, Helsinškom završnom aktu iz 1975. i Pariškoj povelji OEES-a iz 1990. koji su temeljni za našu zajedničku viziju mirne i nepodijeljene Europe te pridržavanje tih svrha i načela.
3. Ponovno potvrđujemo svoje obveze preuzete na prijašnjim sastancima na vrhu i u bilateralnim sporazumima, kao i svoju odlučnost da ih nastavimo ispunjavati. Na tom su putu naš ambiciozan program reformi i pojačana suradnja i dalje nužni uvjeti za ostvarivanje napretka i podršku jer se njima povećava blagostanje te potiču mir, stabilnost, održivost i otpornost u regiji, posebice u kontekstu pandemije bolesti COVID-19. Suradnjom i podrškom osobito ćemo nastojati ostvariti ključne globalne ciljeve politike, uključujući Pariški sporazum o klimatskim promjenama te Program UN-a do 2030. i njegove ciljeve održivog razvoja.
4. I dalje smo duboko zabrinuti zbog neprekidne destabilizacije i kršenja načela međunarodnog prava u mnogim dijelovima regije Istočnog partnerstva koji predstavljaju ozbiljnu prijetnju miru i stabilnosti. Pozivamo na ponovno ulaganje napora u promicanje mirnog rješavanja otvorenih sukoba u regiji Istočnog partnerstva na temelju načela i normi međunarodnog prava. Mirno rješavanje sukoba, izgradnja povjerenja i dobrosusjedskih odnosa iznimno su bitni za gospodarski i društveni razvoj i suradnju. Pozdravljamo napore EU-a, njegov povećani angažman i ojačanu ulogu u sprečavanju i rješavanju sukoba te izgradnji povjerenja u okviru postojećih dogovorenih pregovaračkih formata i postupaka ili kao njihova potpora, prema potrebi i s pomoću prisutnosti na terenu.

5. Opseg i intenzitet naše suradnje određeni su našim dogovorima te će ih dalje oblikovati ambicije i potrebe EU-a i partnera, kao i brzina i kvaliteta reformi. Uviđamo da će pristup EU-a koji se temelji na uvjetovanosti i poticajima („više za više” i „manje za manje”) i dalje biti koristan za one partnere koji su najodlučniji u provedbi reformi.
6. Ponovno potvrđujemo suvereno pravo svakog partnera da odabere razinu ambicije i ciljeve kojima teži u svojim odnosima s Europskom unijom. Naglašavamo da je riječ o konstruktivnom partnerstvu koje nije usmjereno protiv nikoga, već je osmišljeno da doprinese miru i blagostanju svih zemalja u susjedstvu. Istočno partnerstvo i dalje će biti uključivo i fleksibilno te omogućiti da se uhvatimo u koštac sa zajedničkim regionalnim i globalnim izazovima u velikom nizu područja, među ostalim putem produbljene sektorske suradnje i razmjena. U tom pogledu naglašavamo da nam je osobito cilj unaprijediti i podržati regionalnu suradnju u regiji Istočnog partnerstva, među ostalim jačanjem veza i prometne povezivosti.

PARTNERSTVO

7. Pozitivno ocjenjujemo potpuno stupanje na snagu sporazumâ o pridruživanju te područja produbljene i sveobuhvatne slobodne trgovine s Gruzijom, Republikom Moldovom i Ukrajinom. Do potonjeg je došlo slijedom odluke šefova država ili vlada EU-a iz prosinca 2016.

8. U tom kontekstu uvažavamo europske težnje i europsko opredjeljenje partnera, kako je navedeno u sporazumima o pridruživanju. Sporazumima je predviđeno ubrzanje političkog pridruživanja i gospodarske integracije s Europskom unijom. Izražavamo zadovoljstvo dosad postignutim napretkom te potičemo potpunu provedbu tih sporazuma o pridruživanju i njihovih područja produbljene i sveobuhvatne slobodne trgovine. Podsjećamo na to da se učinkovitom provedbom sporazuma o pridruživanju i njihovih područja produbljene i sveobuhvatne slobodne trgovine, povezanom sa širim postupkom regulatornog usklađivanja i povezane nužne reforme, doprinosi uspostavi uvjeta za unaprijeđene gospodarske i trgovinske odnose s EU-om koji vode k daljnjoj postupnoj gospodarskoj integraciji u unutarnje tržište Europske unije, kao što je predviđeno u sporazumima o pridruživanju. EU je i dalje predan podupiranju napora pridruženih partnera u tom pogledu.
9. EU i zainteresirani partneri pohvaljuju stupanje na snagu Sveobuhvatnog i pojačanog sporazuma o partnerstvu između EU-a i Armenije u ožujku 2021., pozdravljaju dosadašnji napredak i potiču njegovu potpunu provedbu, čime se partnerstvo dovodi na novu razinu.
10. EU i zainteresirani partneri pozdravljaju napredak ostvaren u aktualnim pregovorima o novom sveobuhvatnom sporazumu između EU-a i Azerbajdžana.
11. EU izražava žaljenje zbog odluke bjeloruskih vlasti da obustave svoje sudjelovanje u Istočnom partnerstvu i sa zanimanjem iščekuje nastavak suradnje s bjeloruskim vlastima čim se uspostave potrebni uvjeti za mirnu demokratsku tranziciju kako bi se nadovezalo na zajednički program koji se temelji na zajedničkim vrijednostima i interesima. U međuvremenu, EU nastavlja surađivati s bjeloruskim građanima, civilnim društvom i neovisnim medijima te im pružati potporu. U sveobuhvatnom planu gospodarske potpore demokratskom Bjelarusu u iznosu do tri milijarde EUR, odražava se predanost EU-a podršci demokratskom izboru bjeloruskog naroda. EU podsjeća na prethodne izjave te osuđuje instrumentalizaciju migranata i izbjeglica koju provode bjeloruske vlasti, kao uostalom i svaki slučaj instrumentalizacije migranata u političke svrhe.

12. U skladu s načelima diferencijacije i uključivosti EU uvažava inicijativu trojke pridruženih partnera, Gruzije, Republike Moldove i Ukrajine, da unaprijede suradnju s EU-om te s posebnom pozornošću prima na znanje njihovu povećanu međusobnu koordinaciju u pitanjima od zajedničkog interesa povezanim s provedbom sporazumâ o pridruživanju i područjâ produbljene i sveobuhvatne slobodne trgovine, kao i sa suradnjom u okviru Istočnog partnerstva. U tom kontekstu, nadovezujući se na dosad ostvaren napredak u okviru zajedničkih rasprava o reformama povezanim s pridruživanjem i radi olakšavanja potpune provedbe sporazumâ o pridruživanju i područjâ produbljene i sveobuhvatne slobodne trgovine, EU i svi zainteresirani partneri istražiti će mogućnosti za unaprijeđenu sektorsku suradnju, uključujući, ali ne ograničavajući se na područja usporedne zelene i digitalne tranzicije, povezivosti, energetske sigurnosti, pravosuđa i unutarnjih poslova, strateške komunikacije i zdravstvene skrbi. EU istodobno i dalje naglašava važnost načela uključivosti koje svim zainteresiranim partnerima pruža jednak pristup mogućnostima i resursima.
13. I dalje smo spremni razmotriti mogućnost suradnje s trećim zemljama za svaki pojedinačan slučaj i na osnovi zajedničkih vrijednosti, među ostalim kao dopunu drugim regionalnim formatima poput Crnomorske sinergije, ako bi takvo sudjelovanje doprinijelo ciljevima Istočnog partnerstva i donijelo im dodanu vrijednost.

14. Nastojat ćemo unaprijediti našu suradnju, među ostalim na osnovi zajedničke komunikacije pod naslovom „Politika Istočnog partnerstva u razdoblju nakon 2020.: Jačanje otpornosti – Istočno partnerstvo koje donosi koristi za sve”¹ i kao rezultat sveobuhvatnog savjetovanja s državama članicama, zemljama Istočnog partnerstva i drugim dionicima Istočnog partnerstva i njihovih doprinosa. Jačanje otpornosti i dalje je naš prevladavajući cilj politika u okviru našeg programa „Oporavak, otpornost i reforme” koji je organiziran na osnovi dvaju stupova upravljanja i ulaganja. Izražavamo zadovoljstvo skupom konkretnih prioriteta za razdoblje nakon 2020. sažetih u Prilogu i posebno naglašavamo činjenicu da je težište na stvaranju konkretnih koristi za ljude. Novi program temeljit će se na regionalnom gospodarskom i investicijskom planu u iznosu od 2,3 milijarde EUR koji bi mogao mobilizirati do 17 milijardi EUR javnih i privatnih ulaganja za regiju, čime se podupire budući program. Taj je višedržavni i višesektorski plan ulaganja u korist cijele regije Istočnog partnerstva. Uvažavajući preostale izazove ističemo da je održivi napredak reformi u partnerskim zemljama, kao i njegovo praćenje u bliskoj suradnji s državama članicama EU-a, posebno u područjima zajedničkih temeljnih vrijednosti i upravljanja, vladavine prava, reforme pravosudnog sektora i borbe protiv korupcije, i dalje ključan za postizanje ciljeva Istočnog partnerstva i uspješnu provedbu njegova programa, uključujući gospodarski i investicijski plan. U potpori EU-a uvažit će se njezina uvjetovanost i pristup koji se temelji na poticajima te će ta potpora biti uvjetovana provedbom dogovorenih reformi. To će utjecati na strukturne reforme, osobito u području vladavine prava, reforme pravosuđa i borbe protiv korupcije.

¹ JOIN (2020) 7 final, 18.3.2020.

15. Kako bi se povećala otpornost, usredotočit ćemo se na jačanje vladavine prava, uspostavu učinkovite, transparentne i odgovorne javne uprave na svim razinama vlasti, hvatanje u koštac s prijevarama, korupcijom i gospodarskim kriminalom, suzbijanje organiziranog kriminala i jačanje sigurnosti, kao i kiberotpornosti, uključujući na kiberprijetnje i hibridne prijetnje. Ističemo kako je važno prema potrebi unaprijediti dijalog o sigurnosti i suradnji u području ZSOP-a te u tom pogledu pozdravljamo vrijedan doprinos partnera misijama i operacijama EU-a te potporu EU-a u okviru Europskog instrumenta mirovne pomoći. Promicat će se postupno zbližavanje u području vanjske i sigurnosne politike u skladu s obvezama partnera prema EU-u. Ujedno ponovno potvrđujemo važnost jačanja strateške komunikacije za izgradnju otpornosti, uključujući borbu protiv dezinformiranja i manipulacije informacijama, te pozivamo na snažnije pristupe s naglaskom na strategiji, kao i na unaprijeđenu suradnju između EU-a i istočnih partnera. Ističemo važnost funkcionalnog medijskog okružja i slobode govora istodobno prepoznajući potrebu za poboljšanom potporom neovisnim medijima. Partnerstvo će raditi na jačanju poticajnog okružja za civilno društvo i sudjelovanje mladih, kako je istaknuto na Petom Forumu mladih Istočnog partnerstva u studenome 2021. u Sloveniji, reformi obrazovanja, jačanju neovisnih medija, unapređivanju demokracije, izbjegavanju huškačke retorike i provokativnih djelovanja, promicanju i uključivanju rodne ravnopravnosti, zaštiti ljudskih prava, jačanju otpornosti zdravlja, poboljšanju zakonite mobilnosti i mobilnosti radne snage u skladu s nacionalnim nadležnostima uz istodobno zajedničko suzbijanje nezakonitih migracija.

16. Na jednak način usredotočit ćemo se na jačanje gospodarske otpornosti poticanjem trgovine i gospodarske integracije, ulaganja i pristupa financiranju, poboljšane prometne povezanosti i ulaganja u ljude i društva znanja. U tom pogledu EU i zainteresirani partneri pozdravljaju nedavno potpisivanje sporazumâ o zajedničkom zračnom prostoru s Armenijom i Ukrajinom. EU i zainteresirani partneri ujedno izražavaju zadovoljstvo sporazumima s Armenijom, Gruzijom, Republikom Moldovom i Ukrajinom za njihovo pridruživanje programu Obzor Europa. EU i zainteresirani partneri pozdravljaju dovršetak projekta južnog plinskog koridora koji je pridonio diversifikaciji izvora plina i pravaca opskrbe prema EU-u. Kako je potvrđeno na trećem ministarskom sastanku o okolišu i klimatskim promjenama u lipnju 2021. u Portugalu, radit ćemo na jačanju otpornosti na promjene okoliša i klimatske promjene unaprjeđivanjem zelene tranzicije putem ulaganja i suradnje u području kružnog gospodarstva, zelenog rasta i prilagodbe klimatskim promjenama te jačanja bioraznolikosti. EU podupire intenzivnije napore partnerskih zemalja usmjerene na postizanje klimatske neutralnosti do 2050. postupnim napuštanjem ugljena i izradom ambicioznijih nacionalno utvrđenih doprinosa te ćemo zajednički raditi na ubrzavanju njihove provedbe u skladu s obvezama iz Izjave s konferencije COP26. Ujedno ćemo udružiti snage u ubrzavanju procesa energetske tranzicije kako bismo smanjili ugljični otisak i dodatno ojačali uključiv održivi razvoj u energetske sektoru, prema potrebi u skladu s europskom energetske unijom. Radit ćemo još više na jačanju energetske sigurnosti u promjenjivim okolnostima i sprečavanju upotrebe plina kao oružja ili geopolitičkog pritiska. Ojačat će se i nuklearna sigurnost. Ubrzat ćemo prelazak na održivu i pametnu mobilnost. Nadalje, nastojat ćemo ubrzati digitalnu transformaciju, uključujući ulaganja u digitalnu infrastrukturu i e-upravu. Oslanjajući se na regionalni sporazum o roamingu, dodatno ćemo istražiti mogućnost zajedničkog međunarodnog prostora za roaming između EU-a i istočnih partnera.

SOLIDARNOST

17. Klimatska kriza, kao i izazovi u području okoliša i energetike iziskuju hitno djelovanje sa svih strana. Podsjećamo na to da društveno-gospodarski oporavak i dugoročniji razvoj nakon pandemije bolesti COVID-19 pružaju priliku za jačanje otpornosti ulaganjem u održivu povezivost te ubrzavanjem zelene i digitalne tranzicije u okviru pristupa koji obuhvaća cijelo gospodarstvo i kojim se nikoga ne zaboravlja. Obvezujemo se da ćemo to učiniti u cilju unapređivanja zapošljivosti i otvaranja primjerenih radnih mjesta dok ćemo istodobno raditi na tranziciji na klimatski neutralna i kružna gospodarstva koja učinkovito iskorištavaju resurse do 2050.
18. Udruženi smo u solidarnosti naspram pandemije bolesti COVID-19, dosad nezabilježenom izazovu za naše zdravstvene sustave, gospodarstva i društva. Nakon brzog paketa potpore Tima Europa od preko 2,5 milijardi EUR mobiliziranih od 2020., potvrđujemo trajnu predanost EU-a i njegovih država članica pružanju potpore partnerskim zemljama u suočavanju s pandemijom, u procesu cijepljenja, borbi protiv dezinformacija u vezi s cjepivom i poticanju dugoročne otpornosti zdravstva. Pozdravljamo činjenicu da je više od 13 milijuna doza cjepiva donirano partnerskim zemljama putem instrumenta COVAX i mehanizma EU-a za dijeljenje cjepiva te cijenimo dodatnu potporu EU-a u okviru inicijative Tim Europa o djeljenju cjepiva za COVID-19 s Istočnim partnerstvom kojom bi se trebale dodatno povećati isporuke u nadolazećim mjesecima. Pozdravljamo uzajamno priznavanje digitalnih COVID-19 potvrda koje ju na snazi za Armeniju, Gruziju, Republiku Moldovu i Ukrajinu te ubrzo za Azerbajdžan, čime se omogućuju sigurnija i lakša putovanja u EU i iz njega. Pozivamo na globalnu solidarnost, pojačanu međunarodnu suradnju i djelotvoran multilateralizam kako bi se obuzdala, ublažila i prevladala pandemija i njezine posljedice, što je u kombinaciji s nastavkom cijepljenja ključno za suzbijanje virusa, među ostalim putem doprinosa jednakosti u pogledu cjepiva u svijetu i učinkovitim kampanjama cijepljenja.

ZAJEDNIČKA ODGOVORNOST

19. Pozivamo na jačanje zajedničke odgovornosti i ponovno potvrđujemo važnost uključivog angažmana svih dijelova društva, ističući potrebu za daljnjom suradnjom s civilnim društvom, posebno s mladima, te promicanjem rodne ravnopravnosti, tolerancije i međukulturnog dijaloga. Suradnja s civilnim društvom, među ostalim putem Foruma civilnog društva Istočnog partnerstva, i bolje dopiranje do lokalnih organizacija civilnog društva i socijalnih partnera, kao i njihova ciljana potpora, i dalje su sastavni dio ovog Partnerstva. Potvrđujemo važnost multilateralne dimenzije suradnje Istočnog partnerstva i pozivamo na daljnji rad na poboljšanju aktualne strukture kako bi se prilagodila novim prioritetima i postala fleksibilnijom i učinkovitijom. Pozdravljamo i želimo dodatno poticati ulogu Parlamentarne skupštine Euronesta, Konferencije lokalnih i regionalnih vlasti za Istočno partnerstvo (CORLEAP), kao i drugih ključnih dionika, uključujući Forum civilnog društva Istočnog partnerstva, te pozdravljamo sustavnije sudjelovanje u skupinama za strateško promišljanje te europskim i međunarodnim financijskim institucijama.
20. Sa zadovoljstvom očekujemo sljedeći sastanak na vrhu Istočnog partnerstva u 2023., koji će biti prva prekretnica za evaluaciju i preispitivanje provedbe nove generacije prioriteta i ciljeva.
-

Prioriteti Istočnog partnerstva nakon 2020.

Kako je navedeno u stavku 14. zajedničke izjave, u ovom Prilogu sažimaju se opći i pojedinačni ciljevi politika za program Istočnog partnerstva nakon 2020. na osnovi zajedničke komunikacije naslovljene „Politika Istočnog partnerstva u razdoblju nakon 2020.: Jačanje otpornosti – Istočno partnerstvo koje donosi koristi za sve”² i zajedničkog radnog dokumenta službi naslovljenog „Oporavak, otpornost i reforme: prioriteti Istočnog partnerstva nakon 2020”³ te kao rezultat sveobuhvatnog savjetovanja s državama članicama, zemljama Istočnog partnerstva i drugim dionicima Istočnog partnerstva, kao i njihovih doprinosa.

Ti su opći i pojedinačni ciljevi politika organizirani na osnovi dvaju stupova: 1) upravljanje i 2) ulaganja (potpora treba doći iz gospodarskog i investicijskog plana s vodećim inicijativama za pojedine zemlje na kojima treba dalje raditi sa svakom od partnerskih zemalja). Taj sveobuhvatan program koji se temelji na poštovanju demokracije, ljudskih prava i temeljnih sloboda te rodnoj ravnopravnosti dobit će potporu putem alata i modaliteta potpore EU-a, uključujući Instrument za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa.

S pomoću pojednostavnjene strukture za multilateralnu suradnju u okviru Istočnog partnerstva pratit će se provedba zajedničkog programa za oporavak, otpornost i reforme na sveobuhvatan i sustavan način usmjeren na rezultate. Provedbom budućeg programa osigurat će se zajednička odgovornost i predanost te komplementarnost s bilateralnim prioritetima. Ta će provedba biti prilagođena potrebama i interesima svake partnerske zemlje u skladu s načelima politike Istočnog partnerstva. Predloženi pojedinačni ciljevi okvirni su i temelje se na procjenama i prošlim rezultatima.

1. Stup upravljanja

Predloženi program u okviru stupa upravljanja uključuje sljedeće prioritete i djelovanja:

² JOIN (2020) 7 final, 18.3.2020.

³ SWD (2021)186 final, 2.7.2021.

Zajedno za odgovorne institucije, vladavinu prava i sigurnost

1. Dobro upravljanje na svim razinama ključno je za povjerenje građana u njihove vlade. Vladavina prava, uspješne antikorupcijske politike, borba protiv organiziranog kriminala i pojačana sigurnost okosnica su funkcionalnih uključenih i participativnih demokracija, kao i snažnih i otpornih društava. To je značajan preduvjet za održiv gospodarski i društveni razvoj partnerskih zemalja.
2. Kad je riječ o reformi pravosuđa, naglasak će biti na usklađivanju pravosudnih sustava i zakonodavnih okvira partnerskih zemalja s europskim standardima kako bi se građanima zajamčilo transparentno, neovisno, odgovorno, učinkovito i profesionalno izvršenje pravde. Tom će se cilju doprinijeti poboljšanim mjerenjem, praćenjem i izvješćivanjem o reformama pravosuđa, zaštitom autonomije državnog odvjetništva, poboljšanjem upravljanja predmetima i uspostavom neovisnih institucija za osposobljavanje.
3. Kako bi se postigla odgovorna, transparentna i učinkovita javna uprava na svim razinama, predviđeno je osnivanje Akademije Istočnog partnerstva za javnu upravu i jačanje programa EU-a za praćenje rada, kao i promicanje rodne ravnopravnosti i jednakog pristupa resursima putem sustavne rodno osviještene politike i donošenjem rodno osjetljivog proračuna. Podržavat će se ulaganje napora u decentralizaciju kojima se osnažuju lokalna i regionalna samouprava. Ojačat će se upravljanje, transparentnost i odgovornost u području javnih financija. Izradom i širenjem neovisnih, pouzdanih, usporedivih i rodno osjetljivih statističkih podataka razvrstanih prema spolu podržavat će se partnerske zemlje u donošenju politika utemeljenih na dokazima.

4. Provjerljivo prijavljivanje imovine javnih dužnosnika jedan je od glavnih ciljeva u suzbijanju prijevara, korupcije i gospodarskog kriminala. Razvijat će se i dodatno učvrstiti strateški, pravni i institucijski okviri radi sprečavanja i borbe protiv prijevara i korupcije u skladu s europskim i međunarodnim standardima, među ostalim s obvezama preuzetima na temelju Konvencije Ujedinjenih naroda protiv korupcije. Kvaliteta javne nabave poboljšat će se donošenjem zakonodavstva u skladu sa standardima EU-a i provedbenim mehanizmima za veću transparentnost i javni nadzor. Potrebni su čvrsti okviri za financijske istrage, borbu protiv pranja novca, za oduzimanje imovinske koristi i stvarno vlasništvo. Poticat će se brza i učinkovita suradnja između partnerskih zemalja i relevantnih tijela EU-a, kao što su Eurojust, Europol, Ured europskog javnog tužitelja i Europski ured za borbu protiv prijevara.
5. Kad je riječ o borbi protiv organiziranog kriminala i jačanju sigurnosti, unaprijedit će se suradnja i razmjena informacija s relevantnim tijelima EU-a u vezi s izvršavanjem zakonodavstva, hitnim odgovorom, drogama i ovisnosti o drogama, a poboljšat će se i sposobnost procjene prijetnji. Razmatrat će se zajednički sigurnosni izazovi i prijetnje, među ostalim putem Europske multidisciplinarne platforme za borbu protiv kaznenih djela (EMPACT). Nadalje, uvest će se i prema potrebi primijeniti metodologija procjene prijetnje teškog i organiziranog kriminala (SOCTA) te uspostaviti ili učvrstiti nacionalni opservatoriji za droge i sustavi ranog upozoravanja. Pojačat će se naponi na suzbijanju trgovanja ljudima, pogotovo kada je riječ o ženama i djeci. Poboljšat će se sposobnost borbe protiv masovnog krijumčarenja sve robe, s posebnim naglaskom na organiziranom kriminalu i sigurnosti proizvoda.

6. Podupirat će se promicanje mirnog rješavanja otvorenih sukoba, sprečavanje sukoba te izgradnja povjerenja i pomirenje. Pružit će se veća pomoć stanovništvu pogođenom sukobima, te ojačati uloga žena i mladih u izgradnji mira. Sigurnosna suradnja i dijalozi te praktična suradnja u okviru zajedničke sigurnosne i obrambene politike (ZSOP) ojačat će se u skladu s paktom za civilni ZSOP zajedno s doprinosima partnera europskim civilnim i vojnim misijama i operacijama te, prema potrebi, potporom iz Europskog instrumenta mirovne pomoći (EPF). Olakšat će se razmjene iskustava i znanja između EU-a i partnerskih zemalja. Nadalje, osiguravat će se prilike za osposobljavanje i izgradnju kapaciteta za suzbijanje hibridnih prijetnji i za kibersigurnost, što može uključivati simulacijske vježbe sa zainteresiranim partnerima. Kontinuirana suradnja u području civilne zaštite i upravljanja rizikom od katastrofa putem Mehanizma EU-a za civilnu zaštitu bit će ključna za poboljšanje prevencije prirodnih katastrofa i katastrofa izazvanih ljudskim djelovanjem, pripravnosti za te katastrofe i odgovora na njih.
7. Kad je riječ o kiberotpornosti i kiberkriminalitetu, ključan cilj koji se oslanja na Budimpeštansku konvenciju Vijeća Europe jest ojačan okvir za utvrđivanje i procjenu hibridnih prijetnji uz jačanje kapaciteta partnera za suzbijanje kiberkriminaliteta i za povećanje kiberotpornosti. To će se postići većom usklađenošću s pravnim i institucijskim okvirima politika EU-a te okvirom politika EU-a u području kiberkriminaliteta, provedbom programa osposobljavanja u vezi s kiberkriminalitetom i elektroničkim dokazima, udvostručenjem operacija relevantnih za kiberkriminalitet u kojima sudjeluju partnerske zemlje i, prema potrebi, uvođenjem Europolove metodologije za ocjenu prijetnje organiziranog kriminala na internetu.

Zajedno za otporna, rodno ravnopravna, pravedna i uključiva društva

8. Promicanje poticajnog okružja za civilno društvo, uključujući socijalne partnere, podrazumijeva potporu EU-a za 2500 lokalnih organizacija civilnog društva i potporu koja se pruža u novim područjima kao što su socijalne inovacije, socijalno gospodarstvo i socijalno poduzetništvo. Posebna potpora pružit će se organizacijama koje djeluju izvan glavnih gradova, u regijama pogođenima sukobom, na lokalnim jezicima, kao i ženskim organizacijama. Udvostručit će se broj mladih europskih veleposlanika, poboljšati umrežavanje nacionalnih vijeća mladih i drugih reprezentativnih organizacija mladih te ojačati kulturna suradnja i međukulturni dijalog.

9. U cilju pozivanja vlada na odgovornost i pružanja pomoći u suzbijanju dezinformiranja podupirat će se neovisne medijske kuće koje proizvode raznovrsne visokokvalitetne sadržaje utemeljene na činjenicama, među ostalim na nacionalnim i lokalnim jezicima. Promicat će se i poboljšano regulatorno okružje za neovisne, pouzdane i vjerodostojne medije. Unaprijedit će se medijske i informacijske vještine te vještine digitalne pismenosti i kritičkog razmišljanja kako bi se ljudi zaštitili od dezinformacija.
10. Promicat će se pluralistička, uključiva, participativna i predstavnička demokracija u skladu sa standardima OEES-a i Vijeća Europe, poboljšati parlamentarni nadzor, poticati politički pluralizam i razmatrati digitalni izazovi demokratskih procesa.
11. Kad je riječ o zaštiti ljudskih prava, ona će se u skladu sa sudskom praksom Europskog suda za ljudska prava odlučno braniti, što uključuje priznavanje toga da su univerzalna, nedjeljiva i međuovisna te da se moraju primjenjivati bez ikakvog oblika diskriminacije. U tom će se kontekstu priznati i zaštititi uloga boraca za ljudska prava u poštovanju ljudskih prava. Pravodobno izvršenje presuda Europskog suda za ljudska prava bit će ključno. Trebalo bi zaštititi i dodatno razviti pravne okvire za zaštitu manjina. Osim toga, primajući na znanje zajedničku komunikaciju Europske komisije i Visokog predstavnika o trećem Akcijskom planu za rodnu ravnopravnost (GAP) promicat će se rodna ravnopravnost i osnaživanje žena u svim područjima politika, uključujući mjere za oslobađanje potencijala žena u radnoj snazi, rješavanje problema profesionalne i sektorske segregacije te uklanjanje razlike u plaći na temelju spola. Poduzetnicama će se na raspolaganje staviti više mogućnosti za osposobljavanje, a 40 % svih zajmova MSP-ovima koje podupire EU bit će usmjereno na poduzeća koja vode žene. Gotovo sva ulaganja EU-a imat će važan cilj rodne ravnopravnosti. Istanbulska konvencija Vijeća Europe o nasilju nad ženama i dalje je otvorena za pristupanje. Kad je riječ o poštovanju prava pripadnika nacionalnih manjina, kako je sadržano u konvencijama UN-a i Vijeća Europe te povezanim protokolima, nastavit će se sadržajni dijalog s predstavnicima pripadnika manjina i bliska suradnja s Venecijanskom komisijom u pogledu s time povezanog zakonodavstva.

12. U pogledu mobilnosti postojeći bezvizni režimi trebali bi i dalje učinkovito funkcionirati te osiguravati kontinuiranu provedbu mjerila za liberalizaciju viznog režima. Moglo bi se razmotriti otvaranje novih dijaloga o liberalizaciji viznog režima ako se ispune uvjeti. Trebalo bi osigurati provedbu sporazuma s relevantnim partnerima o pojednostavnjenju izdavanja viza i o ponovnom prihvatu. I dalje će se raditi na svladavanju izazova povezanih s migracijama, uključujući borbu protiv nezakonitih migracija i rješavanje pitanja neutemeljenih zahtjeva za azil, kao i na povećanom vraćanju i ponovnom prihvatu te promicanju zakonitih migracija, među ostalim putem partnerstava za migracije i mobilnost u skladu s nacionalnim nadležnostima. Ojačat će se izgradnja kapaciteta, među ostalim putem suradnje s agencijama EU-a, osobito s Agencijom za europsku graničnu i obalnu stražu. U tom će se smjeru ojačati djelotvorno i integrirano upravljanje granicama. Nastojimo potaknuti veze između migracija i razvoja, kao i unaprijediti institucionalne kapacitete i politike partnerskih vlada za učinkovito upravljanje migracijama, istodobno osiguravajući bilateralnu i multilateralnu koordinaciju među zemljama podrijetla, tranzita i odredišta, u skladu s nacionalnim nadležnostima, kako bi se osigurala zaštita radnika migranata, promicala učinkovita integracija migranata i iskoristio potencijal ulaznih/izlaznih migracija kako bi se unaprijedio održivi razvoj u skladu s ciljevima održivog razvoja.
13. Osim neposredne potpore za suočavanje s pandemijom bolesti COVID-19, rad na otpornosti zdravstva uključivat će poboljšanje zdravstvenih sustava kako bi se poboljšali cjenovna pristupačnost i pristup zdravstvu. Cilj je cijepiti 850 000 zdravstvenih radnika i/ili imati koristi od poboljšanih terapeutika, opreme i radnih uvjeta. Poboljšat će se suradnja u području digitalnih potvrda o cijepljenju i povećati spremnost na rješavanje zdravstvenih kriza.

Strateška komunikacija

14. Pojačanim kampanjama unaprijedit će se dosljedno brendiranje EU-a u lokalnom kontekstu na svim razinama te će se poduprijeti strateški komunikacijski kapaciteti partnerskih zemalja, a posebno će im se pomoći u borbi protiv dezinformacija pružanjem istinitih i točnih informacija građanima i građankama. Suradnjom s ciljanim širiteljima informacija i povećanim angažmanom s mladima poboljšat će se informiranje javnosti.

15. Istočno partnerstvo produbit će razmjene na svim razinama, uključujući parlamente (putem Euronesta), lokalne i regionalne vlasti (putem CORLEAP-a) i civilno društvo, posebno putem Foruma civilnog društva Istočnog partnerstva.

2. Investicijski stup

Predloženi program u okviru investicijskog stupa temeljit će se na gospodarskom i investicijskom planu za regiju koji uključuje niz vodećih inicijativa za svaku od partnerskih zemalja te će se njime poduprijeti oporavak nakon pandemije posebnim instrumentima EU-a, uključujući mješovito financiranje i jamstva.

Taj program uključuje sljedeće prioritete i djelovanja:

Zajedno za otporna, održiva i integrirana gospodarstva

16. Pokretanje prijeko potrebnog društveno-gospodarskog oporavka nakon pandemije bolesti COVID-19 i usporedna provedba dvojne zelene i digitalne tranzicije imaju za cilj stvoriti gospodarske mogućnosti, osigurati blagostanje i dostojanstven rad za sve.
17. Kad je riječ o trgovini i gospodarskoj integraciji, prednost će se dati jačanju poslovnog okružja i olakšavanju trgovine i ulaganja te iskorištavanju mogućnosti zelene i digitalne transformacije. Neprestano će se pružati potpora kako bi se ubrzala provedba područja produbljene i sveobuhvatne slobodne trgovine i drugih trgovinskih dogovora te dodatno produbila gospodarska integracija s partnerskim zemljama i među njima, s ciljem razvoja održivih lanaca opskrbe. Od ključne će važnosti biti suradnja na dokazima o podrijetlu, programima ovlaštenih gospodarskih subjekata i pristupanju Konvenciji o zajedničkom provoznom postupku za zainteresirane partnerske zemlje, kao i promicanje dobrog upravljanja u području oporezivanja, posebno transparentnosti i razmjene informacija te pravednog oporezivanja, i podupiranje snažnije međunarodne uloge eura. U tom će pogledu EU i dalje podupirati napore zainteresiranih partnerskih zemalja u ispunjavanju kriterija za pridruživanje jedinstvenom području plaćanja u eurima (SEPA). Zainteresiranim partnerima pružit će se potpora pri razvoju financijskih tržišta.

18. U području ulaganja i pristupa financiranju naglasak će biti na poboljšanju pristupa financiranju za mala i srednja poduzeća (MSP-ovi) osiguravanjem, od strane EU-a, sredstava u iznosu od jedne milijarde EUR u lokalnoj valuti i pružanjem potpore za 500 000 MSP-ova. Osim toga, EU će osigurati ulaganja u iznosu od 500 milijuna EUR vlasničkog kapitala za pomoć MSP-ovima, jačanje ekosustava *start-up* poduzeća, održavanje gospodarskog razvoja, promicanje poduzetništva žena, otvaranje kvalitetnih radnih mjesta te ostvarivanje zelene i digitalne tranzicije. U tom će pogledu od ključne važnosti biti podupiranje strukturnih reformi, poboljšanje gospodarskog upravljanja i upravljanja tržištem rada, privlačenje izravnih stranih ulaganja poticanjem dobrog ulagačkog okružja, promicanje međunarodnih standarda rada, smanjenje korupcije i povećanje gospodarske otpornosti.
19. Jačanjem angažmana izvan glavnih gradova oslobodit će se gospodarski potencijal ruralnih i obalnih područja, među ostalim ulaganjem u održivi poljoprivredno-prehrambeni sektor, stvaranjem boljih prilika za pozajmljivanja u poljoprivredi, podupiranjem diversifikacije aktivnosti, promicanjem pametne specijalizacije i učinkovitije uporabe resursa te ograničavanjem emisija. Najmanje 50 općina primit će potporu kako bi bolje odgovorile na složenost, prilagodile se nesigurnostima i klimatskim promjenama te povećale otpornost.
20. Održiva i sigurna međusobna prometna povezanost utemeljena na pravilima unaprijedit će se dovršetkom proširene okvirne osnovne mreže TEN-T koja pokriva sve vrste prijevoza (cestovni, željeznički, morski i zračni, uključujući unutarnje plovne putove) i ulaganjima u nadogradnju 3000 km prioritetnih cesta i željeznica duž proširene mreže TEN-T, što bi trebalo biti dovršeno do 2030. Provodit će se u skladu sa standardima EU-a i na način koji je otporan na klimatske promjene i kojim se ograničava šteta u okolišu u cilju poticanja gospodarskog razvoja, regionalne integracije, trgovine i mobilnosti. Međusobna povezanost također će se unaprijediti dovršetkom mreže zajedničkih sporazuma o zračnom prometu i suradnjom u području zračne, pomorske i cestovne sigurnosti, posebno uspostavom regionalnog opservatorija za sigurnost na cestama. Podržat će se prelazak partnerskih zemalja na klimatski neutralnu energiju kako bi se povećala energetska sigurnost diversifikacijom u odnosu na uvoz nafte i plina te dekarbonizirali energetske sustavi putem ulaganja u obnovljivu energiju i poboljšanu energetska učinkovitost, kao i poticanjem integracije energetskog tržišta na osnovi pouzdanog zakonodavstva s ciljem jamčenja sigurnosti opskrbe u regiji. U tom kontekstu i dalje će se raditi na modernizaciji nacionalnih sustava za transport plina.

21. Nastavit će se s ulaganjima u ljude i društva znanja, te će se dodatno ojačati pružanjem 70 000 mogućnosti za individualnu mobilnost za studente i osoblje, istraživače, mlade i osobe koje rade s mladima. Reforma obrazovanja i dalje će biti strateški prioritet. Nastavit će se rad na modernizaciji i inovacijama na svim razinama obrazovanja i osposobljavanja. To uključuje strukturiranu suradnju između sveučilišta, ustanova za strukovno obrazovanje i osposobljavanje te organizacija mladih u EU-u i partnerskim zemljama, kao i promicanje zapošljavanja mladih, zapošljivosti, poduzetništva i vještina, što obuhvaća i rješavanje pitanja odljeva mozgova. Nastavit će se podržavati uvođenje europske škole Istočnog partnerstva u Gruziji. I dalje će se pružati potpora kulturnoj i kreativnoj industriji. Od ključne će važnosti biti ulaganje u istraživanja i inovacije, među ostalim putem reformi politika, povećanjem bruto rashoda za istraživanja i inovacije te podupiranjem zelene i digitalne tranzicije s pomoću strategija pametne specijalizacije i prijenosa tehnologije.

Zajedno za otpornost na promjene okoliša i klimatske promjene

22. EU će surađivati s partnerskim zemljama kako bi se regija preobrazila u pravedna i napredna društva s modernim, klimatski neutralnim, kružnim i konkurentnim gospodarstvima koja učinkovito iskorištavaju resurse uz istodobno povećanje njihove otpornosti na promjene okoliša i klimatske promjene, među ostalim s pomoću održivije uporabe prirodnih resursa i dekarbonizacije.
23. Kako bi se poboljšalo zdravlje i dobrobit ljudi, naglasak će biti na smanjenju onečišćenja praćenjem i poboljšanjem kvalitete zraka u 300 gradova te na daljnjem napretku u ostvarivanju univerzalnog pristupa čistoj vodi i osiguravanju sanitarnih uvjeta, pri čemu će još tri milijuna ljudi dobiti pristup sigurnoj opskrbi vodom. Poboljšat će se informacije o okolišu i provesti procjena utjecaja planova urbanističkog razvoja na okoliš. Pojačat će se osvješćivanje javnosti o zelenim pitanjima i pitanjima klimatskih promjena, kao i sudjelovanje u inicijativama za zaštitu okoliša.

24. Kako bi se podržalo kružno gospodarstvo i ubrzali zeleni oporavak i rast, uz pomoć EU-a pojačat će se klimatske politike i zelena ulaganja u skladu s europskim zelenim planom, a upravljanje okolišem poboljšati s ciljem postizanja klimatske neutralnosti do 2050. i povećanja prilagodbe klimatskim promjenama. EU će pružiti podršku partnerskim zemljama da do početka konferencije COP27 donesu nacionalne strategije za razvoj niskih razina emisija do sredine stoljeća. EU je spreman razmotriti pružanje potpore partnerskim zemljama u uvođenju učinkovitih sustava za smanjenje emisija ugljika i/ili politika određivanja cijena ugljika usklađenih s onima u EU-u, među ostalim u kontekstu budućeg mehanizma za ugljičnu prilagodbu na granicama. Nastavit će se daljnja suradnja povezana s provedbom Okvira iz Sendaija za smanjenje rizika od katastrofa. EU će promicati Strategiju održive i pametne mobilnosti, strategiju „od polja do stola” i pravednu tranziciju, među ostalim tranziciju regija koje ovise o rudarstvu. Povećat će se inovativno financiranje borbe protiv klimatskih promjena i zeleno financiranje te će se provoditi sustavnije procjene utjecaja na okoliš. Ojačat će se politike EU-a u području proizvoda i ekoloških inovacija, poboljšati gospodarenje otpadom i povećati recikliranje.
25. Kako bi se očuvala bioraznolikost i ojačala osnova prirodnih sredstava u gospodarstvu, upravljanje vodama, među ostalim u prekograničnom kontekstu, podupirat će se daljnjim usklađivanjem s Okvirnom direktivom EU-a o vodama i relevantnim međunarodnim standardima. Zaštićena područja proširit će se i povezati, poboljšati upravljanje šumama, a ojačat će se pomorska uprava oko Crnog mora, među ostalim izgradnjom kapaciteta u području pomorske sigurnosti i određivanjem Crnog mora kao područja kontrole emisija.
26. Kad je riječ o jačanju energetske sigurnosti, podupirat će se prijelaz na klimatski neutralne energetske sustave i promicati energetska učinkovitost. Cilj je da 250 000 kućanstava smanji potrošnju energije za najmanje 20 %. Tom će se cilju doprinijeti opsežnim obnovama i izgradnjom kapaciteta u skladu sa standardima energetske učinkovitosti. Potrebno je ostvariti puni potencijal energije iz obnovljivih izvora. Poboljšat će se funkcioniranje energetskih tržišta, ojačati zakonodavni i regulatorni okviri te razviti održivi regionalni kapaciteti za izgradnju energetske infrastrukture. Potrebno je osigurati najvišu razinu nuklearne sigurnosti. Podupirat će se regionalna suradnja u području gospodarstva koje se temelji na vodiku proizvedenom iz obnovljivih izvora.

27. Kako bi se ubrzao prelazak na održivu i pametnu mobilnost, s međunarodnim financijskim institucijama surađivat će se na uvođenju novih mehanizama financiranja za gradove. Prednost će se dati javnom i privatnom prijevozu koji se koristi nefosilnim gorivima i proizvodi niske emisije, a starija vozila s visokim emisijama zamijenit će se, među ostalim provedbom pilot-projekata.

Zajedno za otpornu digitalnu transformaciju

28. Za razvoj otpornog digitalnog gospodarstva i društva bit će potrebno ojačati sigurnu elektroničku komunikacijsku infrastrukturu, nastaviti s digitalizacijom javnih uprava i aktera iz privatnog sektora te s ulaganjima u promicanje digitalnih inovacija i vještina.
29. Nastojat će se ostvariti sljedeći ciljevi: 80 % kućanstava ima pristup cjenovno pristupačnom brzom internetu; 80 % javnih usluga u Istočnom partnerstvu dostupno je na internetu putem platformi za interoperabilnost; digitalni potpisi uzajamno su priznati među četirima partnerskim zemljama i s EU-om; digitalno osnaživanje jednog milijuna građana i građanki Istočnog partnerstva stvaranjem platforme za digitalno obrazovanje.
30. Maloprodajne cijene međunarodnog roaminga znatno će se smanjiti, a mreže 5G mreže bit će zaštićene usklađivanjem s koordiniranim pristupom EU-a. U tom kontekstu poduprijet će se provedba sporazuma o roamingu i spektru među partnerskim zemljama i, prema potrebi, s EU-om. Prekogranična e-trgovina s EU-om znatno će se povećati, a četiri digitalna prometna koridora stavit će se u pogon, čime će se dopuniti mreža TEN-T. Uložiti će se znatna ulaganja kako bi se pružila potpora digitalnim *start-up* poduzećima s izvrsnim rezultatima.
31. Radi jačanja kiberotpornosti i kibersigurnosti uspostaviti će se institucijski, politički i zakonodavni okviri te će se u suradnji s Agencijom EU-a za kibersigurnost (ENISA) uvesti metodologija za procjenu prijetnji te agencije. Promicat će se daljnje usklađivanje sa standardima EU-a i međunarodnim standardima za zaštitu podataka.